

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію
Ястремської Тетяни Олександрівни
«Лексико-семантичне моделювання українського діалектного простору»,
поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філологічних наук
зі спеціальності 10.02.01 – українська мова
(Київ, 2021. 399 с. комп'ютерного тексту, додатки 211 с.)

Лексико-семантична система діалектної мови здавна цікавила дослідників, однак стала об'єктом системного вивчення мовознавства порівняно недавно, у другій половині ХХ ст. За останні пів століття у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці з'явилися праці, присвячені з'ясуванню репертуару одиниць різних тематичних груп лексики, їхніх структурних, номінативних, семантичних, ареалогічних характеристик, а також динамічним процесам у словниковому складі сучасних говірок, що здебільшого розглядають у часовій та просторовій проєкціях. Накопичення фактажу, докладних описів лексики і семантики говірок різних регіонів України забезпечило підґрунтя для створення праць узагальнювального характеру, де було б цілісно представлено явища того чи того структурного рівня усіх діалектів української мови. Саме такою є дисертація Т. О. Ястремської, де змодельовано лексико-семантичний простір українського діалектного континууму за бінарною опозицією *ВЕРХ/НИЗ*. Отже, актуальність і новизна дослідження не викликає сумнівів. Їх підсилює й широке застосування в рецензованій праці як основного методу моделювання, що, на думку дисертантки, «забезпечує системність і чіткість представлення мовного матеріалу».

Тетяна Олександрівна коректно, лаконічно й чітко визначила мету дисертації – поглибити й удосконалити прийом моделювання лексико-семантичного рівня українських діалектів; дослідити кореляцію між семантичними полями словотвірних гнізд, співвідносних із базовими концептами, і діалектною картиною світу, яку реалізувала через розв'язання восьми вагомих завдань у чотирьох основних розділах. Дослідниця вперше

наважилася на моделювання фрагмента діалектної картини світу, зокрема універсальної бінарної опозиції концептів *ВЕРХ/НИЗ*, що є віддзеркаленням мовної свідомості діалектоносіїв, а тому в ній вербалізовані територіальні, історичні та культурні особливості. Т. О. Ястремська зазначає: «Представники різних етногруп упродовж років та десятиліть моделюють «власні» картини світу, спираючись на свій шлях пізнання, відтворюючи особливості довілля, побут, звичаї засобами рідної мови, тобто говірки». Дисертантка влучно зауважує, що саме діалектні картини світу формують загальнонаціональну мовну картину світу, доповнюючи її фрагментами, невербалізованими в літературній мові чи в давніх писемних пам'ятках.

Предмет і об'єкт дослідження сформульовано кваліфіковано й вичерпно.

Приємно вражає вагомість досліджуваного матеріалу: використавши широке джерельне підґрунтя (записи говіркового мовлення майже за десятиліття, діалектні тексти, лексикографічні й лінгвогеографічні матеріали, описові й історичні праці), Тетяна Олександрівна сформувала корпус лексичних одиниць номінативного поля концептів *верх, гора; низ, діл, під* та їхніх похідних, представлений у Додатку В. Важко навіть уявити, наскільки складним був процес формування цієї емпіричної бази, зважаючи на різну тематичну спрямованість фонозаписів і текстографічних джерел.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційної праці, відзначимо результати, що мають вагому наукову новизну, теоретичне і практичне значення. У науковий обіг уведено авторську методику лексико-семантичного моделювання, розширено його об'єкт, удосконалено методику та розроблено алгоритм дослідження концептів на прикладі діалектних явищ, що поглиблює теорію й методологію дослідження лексико-семантичного системи діалектів. є ґрунтом для аналізу інших концептів, а також для зіставних студій, зокрема дослідження типології слов'янських мов, типології концептів тощо.

Основні наукові результати, висновки і рекомендації дослідження є достовірними внаслідок оперування вдало дібраним теоретико-методологічним інструментарієм та залученням значного масиву перевірених фактів, положень, концептуальних підходів. Результати роботи можуть знайти широке практичне

наважилася на моделювання фрагмента діалектної картини світу, зокрема універсальної бінарної опозиції концептів *ВЕРХ/НИЗ*, що є віддзеркаленням мовної свідомості діалектоносіїв, а тому в ній вербалізовані територіальні, історичні та культурні особливості. Т. О. Ястремська зазначає: «Представники різних етногруп упродовж років та десятиліть моделюють «власні» картини світу, спираючись на свій шлях пізнання, відтворюючи особливості довкілля, побут, звичаї засобами рідної мови, тобто говірки». Дисертантка влучно зауважує, що саме діалектні картини світу формують загальнонаціональну мовну картину світу, доповнюючи її фрагментами, невербалізованими в літературній мові чи в давніх писемних пам'ятках.

Предмет і об'єкт дослідження сформульовано кваліфіковано й вичерпно.

Приємно вражає вагомість досліджуваного матеріалу: використавши широке джерельне підґрунтя (записи говіркового мовлення майже за десятиліття, діалектні тексти, лексикографічні й лінгвогеографічні матеріали, описові й історичні праці), Тетяна Олександрівна сформувала корпус лексичних одиниць номінативного поля концептів *верх, гора; низ, діл, під* та їхніх похідних, представлений у Додатку В. Важко навіть уявити, наскільки складним був процес формування цієї емпіричної бази, зважаючи на різну тематичну спрямованість фонозаписів і текстографічних джерел.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційної праці, відзначимо результати, що мають вагому наукову новизну, теоретичне і практичне значення. У науковий обіг уведено авторську методику лексико-семантичного моделювання, розширено його об'єкт, удосконалено методику та розроблено алгоритм дослідження концептів на прикладі діалектних явищ, що поглиблює теорію й методологію дослідження лексико-семантичного системи діалектів, є ґрунтом для аналізу інших концептів, а також для зіставних студій, зокрема дослідження типології слов'янських мов, типології концептів тощо.

Основні наукові результати, висновки і рекомендації дослідження є достовірними внаслідок оперування вдало дібраним теоретико-методологічним інструментарієм та залученням значного масиву перевірених фактів, положень, концептуальних підходів. Результати роботи можуть знайти широке практичне

застосування в подальшому вивченні лексико-семантичної системи мови, у лінгводидактиці та для укладання словників різного типу.

Залучений автором значний обсяг використаної літератури (776 позицій) і широке й надійне джерельне підґрунтя забезпечили обґрунтованість, достовірність та об'єктивність висновків дисертації, основні результати якої висвітлено в 54 публікаціях, серед яких індивідуальна і колективна монографії, три словники (у співавторстві), 13 статей опубліковано в наукових фахових виданнях України, 15 – у закордонних. Результати дисертаційної праці оприлюднено на 45 міжнародних і всеукраїнських конференціях, симпозіумах, пленумах, читаннях та круглих столах, що мають широку географію.

Дисертація оптимально структурована відповідно до її мети та завдань. Простежуємо чітку послідовність викладу матеріалу, зв'язок між її структурними частинами, усі наступні розділи і підрозділи є логічним продовженням попередніх. У кінці кожного розділу подано висновки, що узагальнюють викладені в ньому положення.

У «Вступі» наголошено на актуальності вивчення лексико-семантичної системи діалектної мови, найбільшій складності моделювання семантики в сучасному мовознавстві, вказано на зв'язок із науковими темами відділу діалектології Інституту української мови НАН України, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, джерела дослідження, визначено методи опрацювання матеріалу, наукову новизну дисертації, її теоретичне і практичне значення, оприєвнено особистий внесок здобувача та апробацію результатів.

У кожному розділі дисертаційної праці розв'язано конкретні завдання. Так, у першому теоретичному успішно реалізовано перші двоє завдань: запропонувати оновлену методикау лексико-семантичного моделювання українського діалектного простору на підставі аналізу концептів; розробити алгоритм аналізу концептів, що передбачає моделювання номінативного й семантичного полів концепту. Докладно аналізуючи наукову літературу, Т. О. Ястремська розглянула поняття «моделювання» та «модель», розкрила розуміння процесу моделювання, акцентувала увагу на використанні цього методу в лінгвістичних студіях для типології й аналізу структур явищ різних

мовних рівнів. Водночас, опираючись на досвід попередників, вона стверджує про найбільшу складність конструювання моделей лексичного та семантичного рівнів мови, оскільки цей процес потребує великого обсягу фактичного матеріалу та докладного опису семантичної структури слів. Дисертантка чітко й логічно структурує матеріал про об'єкти моделювання: картина світу – діалектна картина світу, що як системи сформовані із семантичних полів, основою вирізнення яких є семантичний простір концептів.

У підрозділі 1.3 «Концепт як гносеологічний конструкт» Тетяна Олександрівна звертає увагу на різноманітність тлумачення поняття «концепт» у науковій літературі, вирізняючи в його дефініціях ключові слова, що представлено в таблиці 1 (додаток А). На ґрунті аналізу теоретичних і емпіричних студій дослідниця сформулювала своє, авторське визначення концепту (с. 65), розглянула принципи його типології, структурування, систематизації та формування концептуального простору. Оскільки центром діалектної картини світу, за твердженням дисертантки, є діалектоносій, який «упродовж життя формує власну картину світу, доповнюючи її новими знаннями та набутим досвідом», то бінарну опозицію концептів *ВЕРХ/НИЗ*, що становить семантичну єдність позитивного й негативного, розглянуто за принципом антропоцентризму: «Три виміри простору – довжина, ширина, висота – накладаються на три виміри людського тіла – *перед / зад, верх / низ, лівий бік / правий бік*, які, безперечно, є базовими універсалами» (с. 105). Дисертантка констатує, що дослідники зводять аналіз концепту до моделювання двох просторів: номінативного (форма концепту) та семантичного (зміст концепту), і репрезентує це схематично (схема 3, Додаток Б). У п. 1.4.3 представлено авторський алгоритм аналізу концептів, який передбачає формування їхнього номінативного і семантичного просторів. У номінативному полі вирізнено ядро (ключові слова та їхні деривати, словосполучення) і периферію (фразеологічні одиниці, порівняння, паремії з ключовими словами і їхніми дериватами). Системність аналізу одиниць номінативного простору, на думку дослідниці, забезпечує аналіз дериватів, похідних від базових слів та різна частиномовна репрезентація фрагментів

номінативного поля, де одиниці об'єднані семантичними, етимологічними, словотвірними зв'язками. Запропонований алгоритм аналізу концептів передбачає також дослідження етимології ключових слів; моделювання семантичних структур одиниць номінативного простору; виокремлення семантичних полів та субполів, моделювання синопсису, створення графічної моделі.

У підрозділі 1.5 представлено методологічне підґрунтя дослідження, що включає комплекс різних підходів (концептуальний, ономасіологічний і семасіологічний), методів та прийомів, що увиразнюють різні аспекти моделювання.

Представлений у першому розділі аналітичний огляд джерел засвідчив добру обізнаність дослідниці з науковою літературою, виявив її вміння акцентувати увагу на складних і проблемних питаннях, самостійно кваліфікувати й класифікувати мовні явища. Важливо, що Т. О. Ястремська узагальнила й систематизувала теоретичний матеріал, змодельовавши таблиці та схеми (див. Додаток А, табл.1; Додаток Б, табл. 1–4), чим унаочнила теоретичний розділ, представила авторське розуміння тих чи тих термінів, тверджень і гіпотез.

У практичних розділах дисертації реалізовано авторську методіку опису концептів *ВЕРХ/НИЗ*. Так, у другому («*Номінативний простір концепту*») та третьому («*Семантичний простір концепту*») розділах схарактеризовано номінативні й семантичні поля концептів, тобто їхню форму і зміст (Додаток Б, схема 3). У другому розділі реалізовано такі завдання: за діалектними джерелами укласти корпус базових лексичних одиниць номінативного поля концептів – *верх, гора; низ, діл, під* та їхніх дериватів; проаналізувати лексику різних частин мови у словотвірному й семантичному аспектах; вирізнити моделі структурно-семантичних відношень. Для опису номінативного простору використано польовий підхід, сутність якого чітко викладено на с. 134–135. Тетяна Олександрівна означила, які конкретизатори до терміна *поле* використано в роботі (*концептуальне поле, номінативне поле, семантичне поле*), змодельовала структуру номінативного поля концептів *ВЕРХ/НИЗ*, де

представила ядро і периферію, визначила основу ядра – ключові назви концептів *верх* і *низ*, синоніми до них – *гора* / *діл*, *під*, а також їхні деривати та словосполучення з цими одиницями; периферію концептів становлять фраземи й паремії з компонентами ядерної зони. Аналізуючи деривати, що репрезентують найбільшу групу вербалізаторів концептів, дисертантка вияскривила одну з лакун у вивченні діалектного словотвору, зокрема його дослідження у форматі словотвірних гнізд, що, на очікування читача, мала би успішно реалізувати в пунктах підрозділу 2.2. Щоправда, тут є п. 2.2.1 «Гнізда з вершинами *верх*, *гора*; *низ*, *діл*, *під* як об'єкт аналізу», проте обсягом усього 1 с. Цей пункт доречно ілюструє таблиця 2 в Додатку А, проте хоча б короткого опису її матеріалу не представлено. Про це йдеться в авторефераті (с.10) та проілюстровано в Додатку В.

У розділі також продемонстровано динаміку формування словотвірного гнізда в діахронії, що виявлене в семантичному розвитку дериватів та фонетичних і граматичних змінах у словотворчих формантах; подано розуміння словотвірної моделі як засобу класифікації та опису дериватів у науковій парадигмі; обґрунтовано потребу її використання з цією метою, адже це уможливило виявлення повторюваних структур, закономірностей поєднання компонентів, а тому є важливим засобом систематизації словотвірних явищ. У підрозділі 2.4 описано діалектні особливості дериватів різних частин мови (іменники, прикметники, дієслова та прислівники) за словотвірними моделями, що показово репрезентовано в табл. 3 (Додаток А). Аналіз цих одиниць номінативного поля оприявнив їхні унікальні діалектні риси: варіативність словотворчих засобів, зумовлену фонетичними особливостями говірок, своєрідність моделей деривації, властивих тільки діалектам, прояви семантичної ідентичності безпрефіксних і префіксальних дериватів, наявність композитів, утворених переважно основоскладанням у поєднанні із суфіксацією, словосполучень, здебільшого атрибутивних, що засвідчують процес незавершеності номінації. У підрозділі 2.5 привернено увагу до множинної мотивації, на конкретних прикладах обґрунтовано дискусійність цієї проблеми в сучасному мовознавстві, її зумовленість явищем полісемії,

місцем полімотивованих дериватів у словотвірному гнізді. Актуалізовано нерозробленість методики аналізу полімотивованих слів. Окремо відзначаємо високу наукову інформативність змодельованих таблиць 3–11 (Додаток А), де представлено і спосіб творення, і модель деривації, і словотвірні категорії, і самі деривати та їхню конкретизовану семантику, що стало ґрунтом для подальшого дослідження семантичного простору концептів.

Інформативно насичений і переконливо аргументований третій розділ дисертації **«Семантичний простір концепта»**. У ньому реалізовано кілька завдань дисертації: змодельовати семантичні поля (субполя, мікрополя) та зони семантичних субкомплексів на підставі семантики непохідних діалектних слів та дериватів; виявити особливості семантичного розвитку лексичних одиниць, зважаючи на їх функціонування в історичних і діалектних текстах та в різноманітних комунікативних ситуаціях; простежити семантичну та словотвірну динаміку лексичних одиниць, спираючись на свідчення пам'яток української мови й лексикографічних праць.

Успішному розв'язанню цих завдань сприяли вироблені дослідницею підходи, зокрема різноаспектний опис матеріалу забезпечило поєднання двох принципів аналізу семантичної структури слів. За ідеографічним принципом виокремлено 5 семантичних полів, які структуровано на субполя та мікрополя (схема 5, Додаток Б), а використання семантичного принципу уможливило вирізнення семантичних субкомплексів, згрупованих навколо основних значень ключових слів, яким підпорядковано компоненти структури слова: I – 'частина'; II – 'край, межа'; III – 'поверхня', IV – 'їзда верхи'. Саме такий підхід дав змогу виявити унікальні диференційні ознаки і моделі семантичної деривації.

У цьому ж розділі Тетяна Олександрівна реконструювала семантику ключових слів на ґрунті гніздового підходу (етимологічне гніздо), розглянула процеси творення нових лексичних значень за усталеними моделями, з'ясувала семантичні зміни, що відбуваються під час семантичної деривації та їхні типи (розширення, звуження, зсув, енантіосемія), розглянула типові моделі метафоричного та метонімічного перенесення. Важливо, що ці явища

проаналізовано за матеріалами історичних і діалектних текстів XI–XXI ст., а отже, можна простежити розвиток значень у межах семантичного ланцюжка СП за типовими моделями.

У підрозділі 3.5 «Базові слова *верх*, *гора*; *низ*, *діл*, *під* і деривати: семантична характеристика» змодельовано семантику ключових слів та їхніх дериватів за семантичними домінантами I – ‘частина’; II – ‘край, межа’; III – ‘поверхня’, IV – ‘їзда верхи’, що компактно представлено в таблицях (Додаток А, табл. 21–23). За твердженням дисертантки, унаслідок проведеного аналізу «на підставі численних контекстів уживання слів (різночасових – Г.М.) сформовано багатоконпонентну семантичну панораму й виявлено, що семантична структура слова *верх* є складнішою, розгалуженішою, ніж *гора*; вона репрезентує перші три семантичні субкомплекси (ССК), натомість *гора* – тільки перші два (ССК ‘поверхня’ не виявлено, хоча його активно реалізують деривати від *гора*). Щодо ключових слів «низу», то найбільш розгалуженою є семантична структура лексем *під* (*спід*) (33 фіксації) та *низ* (30), менш повною – *діл* (21). Особливістю лексеми *під* є наявність енантіосем, що номінують і низ, і верх об’єкта» (с. 248). Аналіз формальної та семантичної структур дериватів, засвідчив, що семантика ключового слова є основою формування семантики похідних, це переконливо ілюструє табл. 20 «Деривати з коренем -верх- (-верш) та суфіксами -ник і -ниц’(а)» (Додаток А).

У підрозділі 3.6 приділено увагу проблемі частиномовного синкретизму, зокрема прислівників та прийменниково-іменникових конструкцій. Дослідниця висновкує про те, що їхня семантика здебільшого збігається, і це спричинює виникнення перехідних одиниць та ускладнює визначення їхнього категорійного статусу.

Найбільший у дослідженні четвертий розділ «**Лексико-семантична інтерпретація концептів ВЕРХ/НИЗ**» (с. 264–393), потреба якого логічно вмотивована, адже в ньому реалізоване восьме завдання: змоделювати фрагмент діалектної картини світу українців на прикладі опозиції концептів *ВЕРХ/НИЗ* та описати особливості діалектного світосприйняття, що є логічним завершенням запропонованих Тетяною Олександрівною етапів аналізу

концептів. Водночас цей розділ є своєрідною вершиною усього дослідження, оскільки репрезентує комплексне представлення їх семантики: «фіксацію значень і підзначень, засвідчених у різночасових пам'ятках та діалектних матеріалах, а також вияв їхнього співвідношення та ієрархії, що передано за допомогою цифрової послідовності» (с. 264). Запропоноване в розділі лексико-семантичне моделювання ґрунтоване на класифікації семантичного простору концептів *ВЕРХ/НИЗ* і реалізоване у вигляді синопсисів семантичних субполів і мікрополів, що відображають семантичні опозиції та узагальнену семантичну структуру слів (Додаток А, табл. 24–41), та семантичних мереж (графів), відтворених у вигляді схем (Додаток Б, схеми 6–9).

Лексичні одиниці різних частин мови, що вербалізують досліджувані концепти, проаналізовано в ономасіологічному аспекті: від значення до слова. Отже, основною одиницею семантичних полів, субполів і мікрополів є значення, реалізоване здебільшого кількома синонімами, що формують семантичну групу як структурно-семантичну цілісність. Таким чином Тетяна Олександрівна зуміла представити в будові семантичного поля концептів *ВЕРХ/НИЗ* ієрархічні відношення в межах семантичної структури та системні (синонімія, полісемія), з'ясувати складні взаємозв'язки між формою і змістом.

Дисертантка послідовно й скурпульозно аналізує формальну й семантичну розгалуженість семантичних полів, субполів і мікрополів, указуючи на особливості світобуття діалектоносіїв, які відтворюють специфіку довкілля, побуту, звичаїв, моралі, релігії, моделюючи «власні» картини світу. За спостереженнями дослідниці, більшість назв, пов'язаних із концептом *ВЕРХ*, поширені в говорах південно-західного наріччя (*верховина – верховинець; Чорногора – чорногорець* тощо), тоді як концепт *НИЗ* репрезентує група лексичних одиниць, що номінують землі Війська Запорозького на пониззі Дніпра (*низ, низи, низовець, низянин*), притаманна говіркам Нижньої Наддніпрянищини; для носіїв говірок межиріччя Дністра і Дунаю важлива інформація про частини Дністровського лиману: південну частину іменують лексемою *низ*, а північну – *верх*. Мешканці гірських і низинних регіонів по-

різному сприймають поняття «гора», зокрема жителі лісостепу й степу означають ним будь-яке, навіть незначне підвищення. Мої односельці також по-своєму осмислюють опозицію *верх / низ*: ті, чиї хати поблизу Супою, живуть на *низу*, а ті, чиї на незначному підвищенні, на більшій відстані від річки, – на *верху*. Специфіку сприйняття «своєї» або «чужої» території відображають назви гірських районів: гуцули, закарпатці та мешканці Рахівського району Закарпатської обл. називають свою територію *верховиною*, тоді як бойки-горяни номінують гірські райони Бойківщини *горою (горами)*. Звідси відмінні назви виявлено і на позначення мешканця частини регіону, розташованої вище за іншу: гуцула з високогір'я номінують *верхі(о)в'єць, верхов'їн'єць (верхов'їнці), гі(о)р'янин (гі(о)р'яни) гірняк*, закарпатця із гірських районів – тільки похідними з коренем *вер-*: *верхов'їн'єць (верхов'їнці); верхов'їнча, верхов'їнч'ак, верхов'їнин (верхов'їни); бойко з гірських районів – це гірняк, горішн'янин (гор'яни, гір'яни), б'ойко з гір* тощо.

У запропонованому описі до діалектних лексичних одиниць подано як інваріантну форму літературний відповідник або найближчий до нього варіант, а також фіксації в словниках, текстах, атласах, етнографічних працях. Дослідниця значно доповнює загальнонародний словник, актуалізуючи з діалектних текстів чи пам'яток, чимало вузьколокальних лексем, зокрема дериватів до ключових слів *верх (в'єрхніця, верхуша, верш'ава, верш'адь, вершида, вершнік)* чи *гора (гірня, гірчак, гора'єц, горяна, горяніця, за'гора, угорок, горянка, горечка, гор'явка)*. Зрозуміло, що семантику цих та інших унікальних діалектних слів (а таких одиниць чимало в дисертації!) було б краще бачити в ілюстраціях із текстів, звідки взято матеріал, проте, на жаль, у цьому розділі «мовні ілюстрації подано принагідно через обмежений обсяг дисертації» (с. 265).

Висновки до розділів і дисертації загалом ґрунтовні, добре продумані, цілком впливають із результатів проведеного дослідження, мають незаперечне значення для подальшого розвитку сучасного мовознавства і діалектології зокрема. У них представлено високу продуктивність і результативність структурно-семантичного моделювання фрагмента українського діалектного

простору, кореляцію номінативних і семантичних полів концептів *ВЕРХ/НИЗ* із специфікою регіональних картин світу діалектоносіїв.

Концептуальні засади рецензованої дисертації можна використати для створення праць з української діалектології, семасіології та словотвору, застосовувати в лінгводидактиці вищої школи, для розроблення спецкурсів і спецсемініарів із діалектології та в лексикографічній практиці.

Водночас у роботі є окремі недогляди, на які хочу звернути увагу.

1. На нашу думку, структурування теоретичного розділу іноді надто подрібнене, зокрема є пункти на 1 сторінку (п. 1.4.2 на с. 111–112; п. 2.2.1 на с. 143–144), на 2–2,5 сторінки (п. 1.1.1 на с. 38–40, п. 1.3.1 на с. 72–75).

2. Стрункість репрезентації запропонованого алгоритму аналізу концептів у другому розділі дисертації дещо порушують широкі екскурси до історіографії того чи того питання, зокрема щодо принципів моделювання номінативного поля (136–138), словотвірного гнізда як осердя номінативного поля (с. 138–143), словотвірної моделі (147–151) тощо.

3. Мовне оформлення дисертації загалом добре, хоч зрідка трапляється невдале використання пасивних конструкцій із дієсловами з постфіксом *-ся* (с. 56, 55, 58, 104, 106, 112, 113, 114, 119 та ін.), мовні і стилістичні недогляди (лексему *базуються* краще замінити на *грунтовані*, словосполучення *термін відноситься ... – термін належить ...*, *що здійснюється ... – що провадять ...*; *діалектологи широкого профілю – діалектологи, що вивчали говори різноаспектно*), зрідка трапляється тавтологія (с. 35, 58, 112), порушення порядку слів у реченні (с. 37, 109) тощо.

Висловлені побажання не знижують загальної високої оцінки рецензованої дисертаційної праці, не стосуються її принципових засад, що є науково виваженими, переконливо аргументованими, достатньо підкріпленими фактичним матеріалом. За новизною та повнотою представлення матеріалу дисертація є актуальним, самостійним і новаторським дослідженням, що відповідає вимогам чинного порядку присудження наукових ступенів, затвердженого КМУ № 567 від 24.07.2013 р. (зі всіма змінами, внесеними згідно з постановою КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1169 від 30.12.2015 р. та

№ 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р.), а її авторка – Тетяна Олександрівна Ястремська – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова.

Офіційний опонент

доктор філологічних наук,
професор

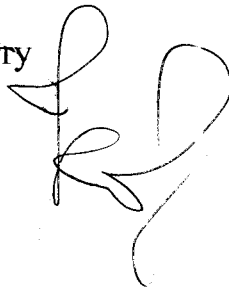

Г. І. Мартинова

08.09.2021 року

Підпис засвідчую:

Проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького,
доктор історичних наук,
професор

С. В. Корновенко

*Відгук надійшов до територіальної
вченої ради Д № 173/01 Інституту української
мови НАНУ 09.09.2021 р.
Ученій секретар спецради Д. В. М. Турко*